

Kur'ân'da inanç hürriyeti

“Peygamberler inanma konusunda insanlara baskı uygulamışlar mıdır? Uygulamamışlarsa hikmetini açıklayabilir misiniz? Bu konuda Kur'ân'dan örnekler var mıdır?”

Her fert doğruyu veya yanlış, hakkı veya batılı, iyiliği veya kötülüğü, hayrı veya şerri seçme özgürlüğü ile doğar. Ve ölüme kadar bu özgürlüğü kullanır. Bu özgürlük kişiye Cenab-ı Allah tarafından verilen bir hediyedir ve kişiye hak din ve hak dinin iman esasları bu özgürlüğü sebebiyle teklif edilir.¹ Başka bir ifadeyle, kişiye hak din ve hak dinin iman esaslarının teklif edilmesi için kişinin özgür olması, özgür düşünmesi ve özgür karar vermesi şarttır. Kişinin özgür iradesi üzerine baskı kurmayı ve zor kullanmayı hak din asla kabul etmez. Peygamberler hiçbir şekilde baskı kuran ve zor kullanan kişiler olmamışlardır.

Nice güç kudret sahibi peygamber gelip geçmiş olmasına rağmen, insanlar hak dine girsinler diye güç kullanan ve baskı uygulayan peygamber söz konusu değildir. Söz gelişi Hazret-i Şit (as) ve Hazret-i İdris (as) kavimlerinin reisi idiler. Hazret-i Yusuf (as) Mısır'da yüksek makam sahibiydi. Hazret-i Musa'nın (as) orduları vardı. Hazret-i Davud (as) ve Hazret-i Süleyman (as) birer kraldılar. Hazret-i Muhammed (asm) Medine döneminde giderek güç kazanmış olan disiplinli bir orduya sahipti. Fakat hiçbir zaman hiçbir peygamber elinde bulundurduğu böyle maddi güçleri, insanların özgürlüklerini kısıtlayarak zorla iman etmeye yönlendirici bir unsur olarak kullanmamışlardır.

Nitekim zor kullanılarak elde edilen bir iman Allah katında makbul değildir. İman etmek için hür iradenin ve özgür düşüncenin şart olduğu ve peygamberlerin yalnızca birer tebliğci ve uyarıcı bulundukları bizzat Allah'ın kitabı tarafından çok sık hatırlatılmıştır.

İman etme konusunda insan iradesine baskı yapılmasını yasaklayan ve insan iradesini sorumluluğu kendisi üzerine olmak şartıyla kendi kararıyla baş başa bırakan ayetlerden bir kısmını buraya alıyoruz:

“Dinde zorlama yoktur. Artık doğrulukla eğrilik birbirinden ayrılmıştır.”²

“Hak yolu bırakıp nereye gidiyorsunuz? O Kur’ân, bütün âlemlere bir öğüttür. Sizden dosdoğru bir yolda gitmek isteyenler için.”3

“Öğüt ver. Sen ancak bir öğüt vericisin. Onları doğru yola zorlayıcı değilsin.”4

“Allah’a itaat edin, Resûle de itaat edin ve (kötülüklerden) sakının. Eğer (itaatten) yüz çevirirseniz bilin ki Resûlümüzün vazifesi apaçık duyurmak ve bildirmektir.”5

“Resûle düşen (vazife), ancak duyurmaktır. Allah açıkladığınızı da gizlediğinizi de bilir.”6

“Peygamberlerin vazifesi ise, açıkça bildirmekten başka nedir?”7

(Ey Resûlüm!) Yine de yüz çevirirlerse, artık sana düşen ancak açık bir tebliğden ibarettir.8

“De ki: Allah’a itaat edin; Peygamber’e de itaat edin. Eğer yüz çevirirseniz şunu bilin ki, Peygamber’in sorumluluğu kendisine yüklenen (tebliğ görevini yapmak), sizin sorumluluğunuz da size yüklenen (görevleri yerine getirmeniz)dir. Eğer ona itaat ederseniz, doğru yolu bulmuş olursunuz. Peygamber’e düşen, sadece açık-seçik duyurmaktır.”9

“(Elçiler) dediler ki: Rabbimiz biliyor; biz gerçekten size gönderilmiş elçileriz. “Bizim vazifemiz, açık bir şekilde Allah’ın buyruklarını size tebliğ etmekten başka bir şey değildir” dediler.”10

“Eğer yüz çevirirlerse, bilesin ki biz seni onların üzerine bekçi göndermedik. Sana düşen sadece duyurmaktır.11

“De ki: Bu Kur’ân Rabbinizden gelen haktır. Dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin.”12

“Kim güzel bir iş yaparsa, kendi lehinedir. Kim de kötülük yaparsa o da kendi aleyhinedir. Rabbin ise kullarına haksızlık edecek değildir.”13

Dipnotlar:

1- Bediüzzaman, Münazarat, s. 37.

2- Bakara Sûresi: 256.

3- Tekvir Sûresi: 26,27,28.

4- Gaşiye Sûresi: 21,22.

5- Mâide Sûresi: 92.

- 6- Mâide Sûresi: 99.
- 7- Nahl Sûresi: 35.
- 8- Nahl Sûresi: 82.
- 9- Nur Sûresi: 54.
- 10- Yâsîn Sûresi: 16, 17.
- 11- Şûrâ Sûresi: 48.
- 12- Kehf Sûresi: 26.
- 13- Fussilet Sûresi: 46.